

Sygn. akt I ACa 1393/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Kowacz-Braun
Sędziowie:	SSA Maria Kus-Trybek SSA Józef Wąsik (spr.)
Protokolant:	sekretarz sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2014 r. w Krakowie na rozprawie
sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 4 września 2013 r. sygn. akt VII GC 102/13

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że kwotę 178 180,49 zł obniża do kwoty 175 334,89 zł (sto siedemdziesiąt pięć tysięcy trzysta trzydzieści cztery złote) i oddala powództwo co do kwoty 2 845,60 zł;**
- 2. oddala apelację w pozostałej części;**
- 3. zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt I A Ca 1393/13

UZASADNIENIE

Powód – (...) sp. z o.o. w S. domagał się zasądzenia od pozwanego – (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 191 014,02 zł, ograniczonej następnie do 184 680,49 zł wraz z należnościami ubocznymi tytułem reszty odszkodowania z umowy ubezpieczenia za szkodę wywołaną w majątku powoda powodzią w maju i czerwcu 2010r.

Pozwany uznał powództwo co do kwoty 15 418,04 zł i wniósł o jego oddalenie w pozostałej części kwestionując je zarówno co do zasady jak i wysokości. Wskazał, że wypłacone powodowi odszkodowanie w kwocie 134 720,67 zł i w uznanej części wyczerpuje jego dalsze roszczenia z umowy ubezpieczenia.

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 4 września 2013r:

1/ zasądził od (...) S.A. w W. na rzecz (...) sp. z o.o. w S. kwotę 178 180,49 zł i z odsetkami w wysokości ustawowej 13 % rocznie od dnia 3.04.2013r i z każdorazowymi odsetkami ustawowymi do dnia zapłaty oraz kwotę 11 993,05 zł tytułem kosztów procesu;

2/ oddalił powództwo w pozostałej części;

3/ wyrokowi w pkt I co do kwoty 15 418,04 zł nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Za podstawę faktyczną wyroku Sąd przyjął następujący stan faktyczny:

Strony wiązała umowa kompleksowego ubezpieczenia mienia (...) w okresie od 5.04.2010r. do 4.04.2011r. na warunkach określonych w polisie nr (...) ogólnych warunkach tego ubezpieczenia Ubezpieczeniu podlegała stacja paliw znajdująca się w S. przy ul. (...) na sumę 260 000 zł. W maju i czerwcu 2010r. na terenie S. i okolic doszło do katastrofalnej powodzi, w wyniku której w ubezpieczonym mieniu nastąpiła szkoda polegająca na całkowitym zalaniu stacji paliw. Szkoda została zgłoszona w dniu 19.05.2010r z tym, że zobowiązano powoda do dostarczenia stosownych dokumentów na okoliczność zniszczeń i kosztów odbudowy stacji. Pozwany ubezpieczyciel nie sporządził protokołu szkodowego. Powód wyliczył odszkodowanie i tak:

- za budynki i budowle na kwotę 189 198,28 zł,
- za maszyny i wyposażenie na kwotę 39 357,28 zł,
- w środkach obrotowych na kwotę 80 000 zł,
- w wartościach pieniężnych na kwotę 2845,60 zł,
- za wynajęcie lokalu zastępczego na kwotę 5000 zł,
- za opracowanie kosztorysu powykonawczego na kwotę 3000 zł,

który został złożony.

W toku likwidacji szkody pozwany wypłacił powodowi 134 720,67 zł (wyliczenie k.580) i dodatkowo w toku sporu uznał 15 418,04 zł za prace wykonane w budynku. Odmówił zapłaty odszkodowania w zakresie:

- kwoty 91 258,36 zł. z tytułu prac wykonanych w budynku wg kosztorysu twierdząc, że wliczono w nim koszty modernizacyjne i odtworzeniowe nie objęte ubezpieczeniem,
- kwoty 2 845,60 zł stanowiącej utraconą gotówkę gdyż szkoda w tym zakresie nie była zgłoszona,
- kwoty 39 357,28 zł. z tytułu utraty wyposażenia, maszyn i aparatów jako nieudokumentowanych,
- kwoty 83 270,96zł i 27 000 zł za budynki i budowle jako nieudokumentowane.
- kwoty 5000 zł. z tytułu zorganizowania lokalu zastępczego jako zdarzenia nie objętego ubezpieczeniem assistance,
- kwoty 3000zł. za opracowanie kosztorysu bowiem to obciążało ubezpieczającego na mocy § 55 ust.3 owu,

Wszystkie dokumenty na potwierdzenie roszczeń z umowy ubezpieczenia i objętych następnie nin. sporem zostały pozwanemu ubezpieczycielowi doręczone w toku postępowania likwidacyjnego, co potwierdził pozwany na dokumentach z 4.07.2012r i 15.07.2010r znajdujących się w jego dyspozycji.

Zdaniem Sądu Okręgowego powództwo jest uzasadnione do kwoty 178 180,49 zł. Dla oceny praw i obowiązków stron w ramach stosunku ubezpieczenia podstawowe znaczenie ma łącząca strony umowa oraz ogólne warunki ubezpieczenia, które uszczegóławiają przepisy art. 805 i 821 kc.

Poza sporem jest, że teren zakładu powoda zaląła woda. Bezsporne jest także, że powód sukcesywnie przysyłał pozwanemu ubezpieczycielowi dokumenty na okoliczność powstałej szkody w tym, na jego żądanie kosztorys powykonawczy. Pozwany nie zakwestionował skutecznie w toku sporu tego kosztorysu twierdząc jedynie głośnie, że wyliczono w nim koszty modernizacyjne i odtworzeniowe nie objęte ubezpieczeniem. Świadek T. S., który pełnił u pozwanego funkcję tzw. likwidatora merytorycznego nie potrafił wskazać na czym polegało rzekome zawyżenie kosztorysu (k.629 odwrot).

Pozwany w toku sporu nie zgłosił wniosku o powołanie biegłego sądowego w celu ewentualnej weryfikacji kosztorysu, a zgłoszony po zamknięciu rozprawy nie mógł być uwzględniony jak spóźniony w rozumieniu art. 207 § 6 kpc.

Niezasadnie pozwany kwestionuje także rozmiar szkody w zakresie wyposażenia stacji paliw skoro bezsporne jest, że zalaniu uległa cała stacja co musiało być widoczne dla likwidatora choćby poprzez analizę zdjęć wykonanych po powodzi. Co więcej - już przy zawieraniu umowy ubezpieczenia ubezpieczyciel powinien zadbać o sporządzenie wykazu budowli i elementów wyposażenia skoro je ubezpieczał. Skoro tego nie uczynił to kwestionowanie na obecnym etapie istnienia konkretnego wyposażenia jest nieuprawnione (por. zeznanie św. T. S. k. 630).

Nie potwierdziły się także twierdzenia pozwanego, że powód nie zgłosił zniszczenia gotówki bowiem fakt takiego zgłoszenia wynika z potwierzonego przyjęcia przez (...) pisma powoda z dnia 15.07.2010r. To samo dotyczy pozostałych dokumentów uzasadniających żądanie odszkodowania, które zostały doręczone ubezpieczycielowi w dniu 4.08.2012r co ten potwierdził adnotacją na tym piśmie. Rzeczywiście jest tak, że odszkodowanie z umowy ubezpieczenia mienia ma zapewnić całkowitą rekompensatę doznanego uszczerbku majątkowego, ale jednocześnie nie może prowadzić do nieuzasadnionego wzbogacenia poszkodowanego (por. art. 361 § 2 w zw. z art. 363 kc). Odszkodowanie należy się tylko w granicach normalnego związku przyczynowego między zdarzeniem a zaistniałą w wyniku tego zdarzenia szkodą i w granicach ubezpieczenia i takie też wykazał powód.

W ocenie Sądu Okręgowego powodowi nie należy się zwrot kosztów zorganizowania lokalu zastępczego bowiem nie zawarł on ubezpieczenia assistance określonego w § 35 ust.1 pkt 3 i 36 ust.5 pkt 1 o.w.u. (por. polisa k. 43 odwrot). Sąd Okręgowy kosztami sporządzenia kosztorysu powykonawczego obciążył strony procesu po połowie i zasądził od pozwanego na rzecz powoda z tego tytułu kwotę 1500 zł. Rzeczywiście w § 55 .3 o.w.u zastrzeżono, że każda ze stron umowy ubezpieczenia ponosi koszty rzeczoznawcy , którego powołał jednakże w sporem objętym przypadku to pozwany żądał przedstawienia kosztorysu powykonawczego i powód był zmuszony taki kosztorys przedstawić w celu obrony swoich uzasadnionych interesów, skoro pozwany stanowczo przeczył, że powód poniósł szkodę w tym zakresie uprzednio wykazywaną w toku sporu dokumentami finansowymi (rachunki, faktury itp.).

Odszkodowanie w tym zakresie mieści się w przedmiocie ubezpieczenia określonym w § 3 o.w.u.i polisie. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zasądził łącznie kwotę 178 180,49 zł i oddalił powództwo w pozostałej części (art. 805 §1 k.c.).Odsetki zasądzono na podstawie art. 481 § 1 k.c. od daty wytoczenia powództwa. O kosztach postępowania orzeczono na mocy art. 98 §1 i §3 w zw. z art. 99 i 100 kpc przy przyjęciu, że powód wygrywa sprawę w 93%.

Apelację od tego wyroku wniosła strona pozwana, zarzucając:

1/ błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na przyjęciu, że powód udowodnił wysokość szkody, która powstała w wyniku powodzi w dniu 19.05.2010r. w stacji paliw, w której prowadził działalność gospodarczą,

2/ nieuwzględnienie wniosku pozwanego (...) SA o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu budownictwa na okoliczność ustalenia wysokości szkody w budynku stacji benzynowej na skutek powodzi w dniu 19.05.2013r. w ramach zawartej umowy ubezpieczenia,

3/ naruszenie prawa materialnego:

- art.6 kodeksu cywilnego stosownie do którego to powód jako dochodzący zasądzenia na jego rzecz roszczeń winien udowodnić poniesioną szkodę i jej wysokość zgodnie z warunkami na jakich zawarł umowę ubezpieczenia mienia tj. ogólnymi warunkami kompleksowego ubezpieczenia (...) załączonymi do niniejszej sprawy, a w szczególności postanowienia wynikające z § 54 pkt.11 stanowiącym, że „przy ustalaniu wysokości odszkodowania uwzględnia się rachunek szkody sporządzony przez Ubezpieczonego oraz okoliczności powstania szkody i stan faktyczny stwierdzone protokołem szkody przez przedstawiciela (...) SA, przy współdziałaniu Ubezpieczonego. Jeżeli rozmiar szkody podany przez Ubezpieczającego w istotny sposób różni się od ustaleń dokonanych przez (...) SA, podstawę ustalenia wysokości odszkodowania stanowi stwierdzony stan faktyczny” - stosowny rachunek szkody nie został sporządzony przez powoda;

4/ naruszenie prawa procesowego:

-art. 232 kpc w związku z art.6 k.c. poprzez uznanie przez Sąd, że to na stronie pozwanej ciążył obowiązek wykazania szkody i jej wysokości, podczas gdy to na powodzie spoczywa ciężar udowodnienia faktów, z których wywodzi skutki prawne,

-art.245 kpc poprzez przyjęcie, że dokument prywatny w postaci kosztorysu powykonawczego szkody powstałej w wyniku powodzi w dniu 19.05.2010r. na stacji paliw w S. przy ul. (...) stanowi dowód na okoliczność szkody, którą winien wyrównać pozwany,

- art. 233 § 1 k.pc. tj. zasady swobodnej oceny dowodów poprzez przyjęcie, że przedstawione dowody wskazują że powód poniósł szkodę w żądanej wysokości, a pominięcie dowodów wskazanych przez pozwanego,

- art.207 § 6 kpc poprzez uznanie że pozwany po zamknięciu rozprawy zgłosił wniosek o powołanie biegłego z zakresu budownictwa na okoliczność ustalenia szkody jaką poniósł powód w budynku stacji paliw pomimo, że wniosek ten nie mógł spowodować przewlekłości sprawy w sytuacji gdy to powód przedłożył przedmiotowy kosztorys wyceny odbudowy przedmiotowej stacji paliw dopiero w trakcie niniejszego sporu.

Biorąc powyższe pod uwagę wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego , w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, po rozpoznaniu apelacji, zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona tylko w części dotyczącej zwrotu gotówki. W pozostałym zakresie jest bezzasadna.

Sąd I Instancji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne (poza udowodnieniem stanu gotówki na chwile zalania), które Sąd Apelacyjny przyjął za swoje oraz trafnie zastosował przepisy prawa procesowego i materialnego.

Należy zgodzić się ze stroną pozwaną, że powód nie wykazał szkody w zakresie stanu gotówki. Nie przedstawił żadnego raportu kasowego, protokołu komisyjnego, czy choćby zeznań świadków w tym zakresie. Nie wytłumaczył też, dlaczego nie podjął próby uzyskania ekwiwalentu za zniszczone banknoty, na zasadach określonych przez Prezesa narodowego Banku Polskiego.

W pozostałym zakresie roszczenie powoda zostało w całości udowodnione. Powód wszak dołączył do pozwu kilkaset faktur i rachunków, także kosztorys sporządzony przez uprawnionego eksperta. Na tle innych tego rodzaju spraw powód w całości udokumentował swoją szkodę, co należy do rzadkości, zwłaszcza gdy likwidacja szkody odbywa się systemem gospodarczym, strony nie dysponują fakturami. Powód podolał zatem wymogom art. 6 kc w zakresie wykazania szkody i jej wysokości oraz związku przyczynowego z powodzią. Wypełnił też wymogi ogólnych warunków ubezpieczenia, gdyż przedłożył faktury i złożył rachunek, czyli wyliczenie szkody. OWU nie precyzują co należy rozumieć przez rachunek, dlatego uznać należy, że chodzi o dokument wystawiony przez samego ubezpieczonego.

Jeśli w takiej ubezpieczyciel zakwestionował wyliczoną i udokumentowaną przez powoda szkodę, miał prawo i obowiązek powołać na swój koszt biegłego. Pozwany tego nie uczynił żądając od powoda, aby to on przedstawił kosztorys rzeczoznawcy. Powód tak uczynił, ale zasadnie Sąd nie obciążył powoda w całości tymi kosztami.

Pozwany nie wykazał swojego zarzutu, że powód zawyżył szkodę przez faktyczną modernizację stacji przez brak weryfikacji rachunku powoda. Nadto praktycznie sam się pozbawił takiej możliwości zaniehbując przy zawieraniu umowy sporządzenia szczegółowego wykazu przedmiotów ubezpieczenia (ani nie żądając takiego wykazu od powoda), a po zgłoszeniu szkody nie dokonując profesjonalnie jej wyceny, a ograniczając się do ogólnikowych zarzutów.

Należy wskazać, że wbrew twierdzeniom pozwanego, ciężar weryfikacji zgłoszonego zdarzenia pod względem faktycznym i prawnym spoczywa na ubezpieczycielu-pozwanym. Na powyższy obowiązek wskazuje art. 6 k.c. W tej sprawie wypowiedział się także Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. akt III CKN 1105/98. Z uzasadnienia wyroku wynika, że „Po otrzymaniu zawiadomienia o wypadku zakład ubezpieczeń obowiązany jest do ustalenia przesłanek swojej odpowiedzialności oraz do zbadania okoliczności dotyczących wysokości szkody. Tego obowiązku, należącego do istoty działalności ubezpieczeniowej, ubezpieczyciel nie może przerzucić na inne podmioty.”. Nie ma więc wątpliwości, że ciężar ustaleń w zakresie rozmiaru szkody jak i odpowiedzialności spoczywa na ubezpieczycielu.

Pozwany słusznie zatem zdecydował o zgłoszeniu dowodu z opinii biegłego sądowego, ale uczynił to za późno w rozumieniu art. 217 § 1 kpc, gdyż zgłosił ten wniosek już po zamknięciu rozprawy. Tymczasem zgodnie z przytoczonym przepisem, strona może aż do zamknięcia rozprawy przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej. Zastosowanie art. 207 § 6 ma miejsce odnośnie wniosków zgłaszanych przed zamknięciem rozprawy. Natomiast powód dołączył kosztorys w odpowiedzi na stanowisko procesowe pozwanego zawarte w odpowiedzi na pozew, jako kolejny dowód w sprawie, zatem w odmiennej sytuacji.

W kontekście podstawy apelacji - zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przez błędną ocenę materiału dowodowego, wskazać należy, iż skuteczne przedstawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania, lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonania swobodnej oceny dowodów. Jego naruszenie nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego własnego ustalenia faktycznego i to bez wskazania dowodu, z którego ono wynika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 139), jak to uczynił skarżący w apelacji. Apelujący nie wskazał zaś, w czym zarzucana wada w analizie materiału dowodowego miała się urzeczywistnić. W tej sytuacji zarzut przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów i naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. należało uznać za gołosłowny, wobec braku jego uzasadnienia w świetle wymogów art. 368 § 1 k.p.c.

Brak jest zatem podstaw do dalszej weryfikacji zaskarżonego orzeczenia w kierunku postulowanym przez skarżącego.

Zasadne jest również orzeczenie o kosztach procesu zawarte w wyroku. Wobec częściowego uwzględnienia powództwa, zasadne było bowiem ich rozdzielenie na podstawie art. 100 kpc.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak sentencji na mocy art. 386 § 1 kpc w zakresie zmiany wyroku, a w pozostałym zakresie apelację oddalono na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c, kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy. W ocenie Sądu Apelacyjnego w sprawie nie zachodzą przesłanki do odstąpienia od obciążania powoda kosztami postępowania. Stronie pozwanej jako wygrywającej proces w II Instancji przysługuje zatem stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. zwrot kosztów procesu, stosownie do § 6 pkt 6 w zw. z art. 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (..)Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.- w kwocie 2.700 zł.